# Farz namazlardan sonra yapılan toplu zikirlerin (tesbihlerin) hükmü

[ Türkçe — Turkish — تركي ]

İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komitesi

Terceme : Muhammed Şahin

Tetkik : Ali Rıza Şahin

2012 - 1433

IslamHouse.com

# ﴿ الذكر الجماعي عقب الصلوات ﴾

« باللغة التركية »

اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء

ترجمة: محمد مسلم شاهين

مراجعة: علي رضا شاهين

2012 - 1433

IslamHouse.com

بسم الله الرحمن الرحيم

**Soru:**

Ben, Malezya'da yaşıyorum.Kadınlar, çoğunlukla cemaatle namaz kılmamaktadırlar. Cemaatle namaz kılan kadın ise, diğer kadınların bir adım önünde onlara imam olarak namaz kıldırmaktadır.

1. Bu davranış sünnetten midir?

Bu kadınlar,kadınlara namazda imamlık yaptığına ve safın tam ortasında durduğuna dâir Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- gelen hadisin açıklaması hakkında çoğu kez tartışmaktadırlar.

Bu hadis,kadınların yaptıklarının doğru olduğuna delâlet ediyorsa, bunu açıklar mısınız?

2. Yine Malezya'da namaz kılan insanlar, farz namazlardan sonra zikirleri (tesbihleri) toplu bir halde yerine getirmekte ve bunu, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ve ashâbının fiili olduğu için yaptıklarını söylemektedirler. Bu amelleri, bana göre bir bid'attır.

Toplu halde ve yüksek sesli nağmelerle yapılan zikrin (Subhanallah, Elhamdulillah ve Allahu Ekber) sünnetten olmadığına dâir bazı deliller zikretmenizi sizden ricâ ediyorum.

**Cevap:**

Hamd, yalnızca Allah'adır.

1. Kadının, namazda erkeklere imamlık yapması câiz değildir.

Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((أَخِّرُوا النِّسَاءَ حَيْثُ أَخَّرَهُنَّ اللهُ)) [ رواه عبد الرزاق في مصنفه موقوفًا على عبد الله بن مسعود ]

**"Allah'ın sonraya bıraktığı gibi, siz de kadınları sonraya bırakın** (Allah'ın; zikir, hüküm ve mertebede erkeklerden sonra zikrettiği gibi siz de kadınları sonraya bırakın.Zikir,hüküm ve mertebede onları öne almayın)."[1]

---

[1] Musannef; hadis no: 5115. Abdurrezzak, Abdullah b. Mes'ud'dan mevkuf olarak bundan daha uzun bir şekilde rivâyet etmiştir.Hadisin isnadı sahihtir, fakat merfû' oluşu sâbit olmamıştır

Ayrıca mescitteki imamlık, velâyet (hükümranlık ve hâkimiyet)tir. Velâyet ise, ancak erkekler için geçerlidir.

Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَّوْا أَمْرَهُمُ امْرَأَةً)) [ رواه البخاري ]

**"İşlerini bir kadının idâresine bırakan bir topluluk asla iflah olmaz."**[1]

Çünkü kadının imâmeti, bazı Hanbelî âlimlerince istisnâî bir meseledir.Bazı Hanbelîlerin; kadın,Kur'an-ı Kerim'i güzel okuyorsa ve onun dışındaki erkekler de ümmî iseler, kadın erkeklerin arkasında, erkekler de kadının önünde olacak şekilde, kadın, Terâvih namazında erkeklere imamlık yapabilir (imam olarak namaz kıldırabilir), diye söyledikleri bu görüş, zayıf bir görüştür ve bu görüşün hiçbir delili yoktur.

Sözün özü; kadının, erkeklere imamlık yapması câiz değildir.

---

[1] Buhârî; 13/45-46

Evet, bir kadın,kendisi gibi olan kadınlara imamlık yapabilir. Bunda bir beis yoktur.Eğer bir kadın kadınlara imam olur da onlara namaz kıldırırsa, bunda bir engel yoktur. Nitekim Ümmü Varaka hadisinde olduğu gibi o, mahremlerine (ev halkına) namaz kıldırmıştır.

Bir kadının, yabancı erkeklere idârecilik veya umumî velâyet (hükümdarlık veya devlet başkanlığı) yapması onusuna gelince, kadın bunu yapamaz. Mescitte imamlık yapması da bunun gibidir."[1]

2. Toplu halde yapılan zikre gelince, İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komitesi'ne farz namazlardan sonra yapılan duâ ve toplu zikir hakkında sorulmuş,bunun üzerine komite şöyle cevap vermiştir:

"Zikir ve ibâdetlerde aslolan, bunların (Kur'an ve sünnetten) delillere dayalı olmasıdır. Buna göre Allah Teâlâ'ya, ancak meşrû kılındığı şekilde ibâdet edilmelidir. Aynı şekilde zikir ve ibâdetin ıtlâkı veya zamanı, yapılış şeklinin açıklanması ve adedinin tayin edilmesi, Allah Teâlâ'nın meşrû kıldığı zikir, duâ ve diğer ibâdetler, herhangi bir vakit veya sayı veya

---

[1] Abdullah b. Humeyd'in Fetvâları; s: 130

mekan veyahut da keyfiyetle sınırlı olmamalıdır. Bu sebeple zikir ve duâlarda belirli bir şekil veya vakit veyahut da sayıya bağlı kalmamız bize câiz değildir. Aksine (duâlarımızda) Allah Teâlâ'ya, bize mutlak (sınırsız) geldiği şekilde duâ etmeliyiz.

Sözlü veya fiili delillerle belirli bir vakit veya adet ile tayin edilen veyahut da belirli bir mekan veya keyfiyetle sınırlandırılan duâ ve zikirlerden dînimizce meşrû kılındığı sâbit olanı ile Allah'a ibâdet ederiz.

Buna göre namazlardan sonra veya Kur'an okunduktan sonra veyahut da ders veya sohbetin sonunda toplu halde duâ etmek hakkında, ister imamın duâ etmesi ve cemaatin bu duâya âmin demesiyle olsun, isterse cemaatin hepsinin topluca duâ etmesi şeklinde olsun, bu konuda Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sözlü veya fiili veyahut da takrirî hiçbir sünnet sâbit olmamıştır. Ayrıca Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in râşid halifeleri ile diğer ashâbının -Allah onlardan râzı olsun- böyle bir davranışta bulunduklarına dâir hiçbir şey bilinmemektedir.

O halde her kim, namazlardan sonra veya Kur'an okunduktan sonra veyahut da ders veya sohbetin sonunda toplu halde duâ ederse, hiç şüphe yok ki dînde bid'at çıkarmış ve ondan olmayan bir şeyi ona ihdas etmiş (eklemiş) demektir.

Oysa Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ)) [متفق عليه]

**"Her kim, bu işimizde** (dînimizde) **onda olmayan bir şeyi ona ihdâs eder** (açık veya gizli Kur'an ve sünnette aslı olmayan bir şey getirir)**se,o ihdâs ettiği şey, kendisine reddolunmuştur** (bâtıldır)."[1]

Yine şöyle buyurmuştur:

((مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ)) [ رواه مسلم ]

**"Her kim işimiz** (dînimiz) **üzere olmayan bir iş işlerse, o işlediği şey reddolunmuştur** (bâtıldır ve ona itibar edilmez)."[2]

---

[1] Buhârî ve Müslim

[2] Müslim

2. Şayet duâ ve zikirlerde belirli bir şekle bağlı kalmak meşrû olsaydı, önce Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-, kendisinden sonra da O'nun râşid halifeleri buna devam ederlerdi.Yukarıda da geçtiği üzere Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den ve ashâbından -Allah onlardan râzı olsun- böyle bir şey sâbit olmamıştır.Her türlü hayır ve iyilik, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ve O'nun râşid halifelerinin sünnetine uymakta vardır.Her türlü şer ise,Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ve O'nun râşid halifelerinin sünnetine aykırı davranmakta ve Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in onlardan şiddetle uyardığı dînde sonradan çıkarılan yeniliklerde vardır.

Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الْمَهْدِيِّينَ الرَّاشِدِينَ ، تَمَسَّكُوا بِهَا وَعَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْأُمُورِ، فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ ، وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ)) [ رواه أبو داود وصححه الألباني في صحيح أبي داود ]

"Benim sünnetime ve benden sonraki doğru yolu bulmuş râşid halîfelerimin sünnetini alın ve

**onlara, azı dişlerinizle ısırırcasına sımsıkı sarılın.** (Dînde aslı olmayıp) **sonradan çıkarılan yeniliklerden sakının. Çünkü** (dînde) **sonradan çıkarılan her yenilik, bid'attir.Her bid'at, dalâlettir** (sapıklıktır)**. Her dalâlet**(in sahibi) **de, ateştedir."**[1]

Allah Teâlâ, Peygamberimiz Muhammed'e, O'nun âile halkına ve ashâbına salât ve selâm eylesin.[2]

---

[1] Ebu Davud rivâyet etmiş, Elbânî de "Sahih-i Ebî Davud'da hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

[2] İslâmî Fetvâlar; c: 4, s: 178